

Täysistunto

Torstai 8.10.2015 klo 16.00—20.08

2.1. Suullinen kysymys eläkeläisten asumistuen leikkaamisesta (Anneli Kiljunen sd)

Suullinen kysymys SKT 26/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäinen kysymys, edustaja Kiljunen.

Keskustelu

16.02 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään tuhannet ihmiset eri puolilta Suomea kokoontuivat mielenosoitukseen Helsinkiin. Mielenosoituksessa vastustettiin eläkkeensaajien asumistuen leikkauksia. Näillä ihmisillä on aito hätä omasta tulevaisuudesta. Asumisen leikkauksista kärsivät etenkin ikääntyvät naiset, jotka ovat olleet jo työelämässä pienituloisia, hoitaneet lapset eivätkä siten pystyneet kerryttämään eläkettä eivätkä riittävää toimeentuloa itselleen. Tästä syystä asumistuella on erittäin suuri merkitys pienituloisten ihmisten elämässä ja arjessa. Arvoisa ministeri Mäntylä, teidän lupasitte, että korjaatte asumistukileikkauksen vääryyden, joka kohdistuu pienituloisiin eläkkeensaajiin. Nyt on käynyt ilmi, että ette korjaakaan. Miten te perustellette ihmisille, että olette valinneet kaikkein pienituloisimmat eläkeläiset säästöjenne maksajiksi?

16.03 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä toimenpide on yksi hallituksen ohjelman toimenpiteistä, ja tiedetään, että se ei varmasti ole meille kenellekään helppo. Olemme kuitenkin nyt siinä tilanteessa, että meidän on välttämättä pystyttävä meidän järjestelmiä selkeyttämään ja järjestelmiä on pystyttävä myös yhdenmukaistamaan. Eläkkeensaajien asumistuen kohdalla teimme tarkat vaikutusarvioinnit siitä, millä tavalla tämä kohdistuu eri eläkeläisiin, ja sen pohjalta teimme sitten hallituksessa linjauksen, että näitä vaikutuksia sitten lievennämme ja rakennamme siihen niin sanotun suojaosuuden ja myös siirtymäajan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettava tosiasia on se, että eläkkeensaajien asumistuen lakkauttaminen ei kuitenkaan ole ainoa säästökohde. Tämän lisäksi hallitus korottaa sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuja yli 20 prosentilla, leikkaa lääkekorvauksia, leikkaa matkakorvauksia ja alentaa eläkkeensaajien ostovoimaa. Näistä leikkauksista kärsivät kaikki eläkkeensaajat. Ministeri Stubb, nyt kun te näin monella rintamalla heikennätte eläkeläisten toimeentuloa, oletteko te laskeneet näi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2015 vp

den toimien yhteisvaikutuksia Suomen eläkkeensaajiin, jotka ovat tämän maan meille rakentaneet?

16.05 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sitä lukua minulla tietenkään tässä juuri nyt ei ole päässä, mutta joka kerta, kun me rakennamme sekä budjettia että julkisen talouden suunnitelmaa tuonne vuoteen 2019 saakka, niin teemme toki matkan varrella vaikutusarvioita. Se on osa sitä työtä, mitä valtiovarainministeriössä jatkuvasti tehdään.

Nyt kun me teemme laajoja sopeutuksia esimerkiksi ensi vuodelle, me otamme 5 miljardia euroa lisää velkaa ja me sopeutamme noin 800 miljoonan euron edestä, niin silloin ne leikkaukset valitettavasti koskevat kaikkia tulonsaajia: eläkeläisiä, työttömiä, lapsiperheitä, opiskelijoita. Se on leikkausten valitettava totuus.

16.06 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus sanoo, että on arvioitu vaikutuksia, mutta valitettavasti heräsi kysymys, onko arvioitu kunnolla, onko tehty kunnollisia selvityksiä. Esimerkiksi jos ajatellaan tätä hallituksen esitystä eläkkeensaajien asumistuen sulauttamisesta yleiseen asumistukeen, niin herää kysymys, tukeeko se esimerkiksi tulevaisuudessa sillä tavalla omaishoitoa kuin tämä nykyinen eläkkeensaajan asumistuki, joka on yksilökohtainen toisin kuin yleinen asumistuki, joka on perhekohtainen. Ja oletteko ottaneet hallituksessa huomioon sen, että eläkkeensaajat ovat hyvin erilaisessa asemassa keskenään, että siellä on sellaisia eläkkeensaajia, jotka ovat hyvin nuorena jääneet esimerkiksi mielenterveyssyistä eläkkeelle, siellä on vammaisena syntyneitä, kehitysvammaisia, jotka ovat pienellä eläkkeellä, siellä on paljon työikäisiä eläkkeensaajia, mutta sitten myöskin ikääntyneitä? Tämän esityksen seurauksena eläkkeensaajien mahdollisuus asua (Puhemies: Aika!) yksin, pärjätä omassa kodissa heikkenee ja niin edelleen. Onko näitä kaikkia (Puhemies koputtaa) seurauksia vakavasti arvioitu?

16.07 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän eläkkeensaajien asumistuen kohdalla täytyy muistaa, että siellä on myöskin eläkkeensaajia, joilla tämä asumistuki tulee nousemaan. (Touko Aalto: Marginaalinen määrä!) Ja myöskin olemme sitten toteuttamassa tämän toimeentulotuen Kela-siirron, joka myöskin luo tilanteen, että meillä on yhden luukun periaate vihdoin ja viimein Suomessa. (Eduskunnasta: Erinomaista!) Tästä on puhuttu pitkään ja tästä on puhuttu paljon, ja me olemme tekemässä sen, ja sen hyöty on nimenomaan se, että ihmisten ei tarvitse enää hakea luukulta toiselle niitä etuuksia, joihin he ovat oikeutettuja, vaan heillä on yksi paikka, jossa heitä voidaan ohjata myös siihen, että he saavat kaikki ne tuet ja etuudet. Tämä koskee vammaisia, mielenterveyspotilaita, eläkeläisiä, kaikkia näitä ryhmiä, joista me puhumme eläkeläisinä, eli se on aivan totta, että eläkkeensaajat eivät suinkaan kaikki ole iäkkäitä, vaan siellä on hyvin erilaisia ryhmiä.

16.08 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On totta, että asumistuen leikkaaminen, heikentäminen nimenomaan eläkeläisiltä on erittäin epäoikeudenmukaista ja on ansaitusti aiheuttanut paljon huomiota niin täällä eduskuntasalissa kuin tietysti kansalaisten kesken. Tänään tuolla Kansalaistorilla tapasimme valtavan joukon vihaisia eläkeläisiä. Aivan syystä olivatkin vihaisia näistä suunnitelmista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2015 vp

On myös totta, että yhdistettynä muihin hallitusohjelman leikkauksiin tämä eläkeläisten asumistuen leikkaaminen on erittäin kohtuutonta ja tässä kasaantuu valtavasti tukien menetyksiä, leikkauksia nimenomaan yhdelle ihmisryhmälle. Jo nyt arvioidaan, että monet eläkeläiset joutuvat tämän päätöksen myötä siirtymään toimeentulotuen piiriin. Oletteko, arvoisa ministeri, arvioinut, mitä vaikutuksia tällä on toimeentulotuen saajiin, kuinka paljon toimeentulotukea saavien määrä tulee nousemaan, (Puhemies koputtaa) ja mitä vaikutuksia sillä on (Puhemies: Aika!) kunnille?

16.09 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvioita on tehty. Toki ne arviot täsmentyvät, lähtien siitä, että kun nyt ensin saadaan laki siihen muotoon, että se on eduskunnan käsittelyssä, niin nähdään se täsmällinen sisältö, miten mikäkin asia muuttuu. Toisekseen budjetissa on varauduttu valtionosuuksilla siihen toimeentulotuen määrän kasvuun sillä arvioperusteella ja niillä parhailla tiedoilla, jotka meillä tällä hetkellä on.

Kokonaisvaikutusten arvioinnista on tullut sellainen muotisana, että kysytään, että oletteko te kokonaisarvioinnin tehneet. Toisaalta pitää sitten muistaa, että me tulemme panostamaan esimerkiksi ikääntyvän väestön kotipalveluihin, kotihoitoon, omaishoidon tukeen. Ne ovat asioita, jotka ovat siellä toisella puolella, missä yritetään tehdä sitä turvaverkkoa, jotta mahdollisimman moni voisi asua kotona ja mahdollisimman pitkään.

Sitten yksi virhekorjaus, koskien väittämää siitä, että kaikki maksut nousevat: esimerkiksi (Puhemies: Aika!) terveydenhuollon asiakasmaksuissa katto säilyy ennallaan.

16.10 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin asian tuntijakuulemisissa on tullut selväksi, että hallituksen esityksissä ja budjetin mukana ei ole tullut riittäviä arvioita siitä, mitkä nämä vaikutukset ovat yksilötasolla. Ja puhumme nyt jo entuudestaan pienituloisista ihmisistä, tavallisista eläkkeensaajista, joille kertyy nyt monelta suunnalta erilaisia leikkauksia ja maksujen korotuksia. Meillä on asiakasmaksut jo esimerkiksi OECD-maiden korkeimpia, ja niitä tullaan nyt entisestään nostamaan vielä, joten käteenjäävä tulo pienenee niin vähäiseksi, että ihmiset ajautuvat toimeentulotukilukulle. Siellä on myös monia sellaisia elementtejä, kuten eläkkeensaajan asumistuen leikkaus, jotka tulevat johtamaan siihen, että ihmisten kyky selviytyä kotona yksin — jotta välttäänsä laitoksiin joutumiselta — heikkenee. Kysynkin ministeri Mäntylältä: onko teillä tulossa riittäviä kunnollisia yksilötason vaikutusarvioita siitä, mitä nämä ihmisten arjessa todella tarkoittavat?

16.11 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä aikaisemmin tuli esiin, niin totta kai me tarkastelemme näitä asioita matkan varrella ja seuraamme, se on aivan luonnollista. Ilman muuta niitä vaikutuksia arvioidaan koko ajan, kun näitä prosesseja viedään eteenpäin.

Ja kuten tässä ministeri Rehula jo mainitsi, pitää myöskin muistaa, että meillä on paljon sellaisia asioita hallituksen ohjelmissa, joilla me nimenomaan tuemme näiden eläkeläisten asemaa ja nimenomaan sitä kotona pärjäämistä, kotona selviytymistä, ja tähän osana kuuluu myöskin omaishoitajien tuen ja jaksamisen lisääminen.

Näiden lääkesäästöjen ja matkakorvausten osalta olemme nimenomaan hakeneet sellaista ratkaisua, joka on tasapuolinen, ja se kohtelee tasapuolisesti myös nimenomaan siltä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2015 vp

osin, että lääkesäästöjä esimerkiksi ei makseta vain lääkkeiden käyttäjillä, vaan siihen yhteiskuntavastuun mukaisesti osallistuvat muutkin toimijat kokonaisuudessaan.

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaksi konkreettista asiaa.

Eläkkeensaajien asumistuen muuttaminen osaksi yleistä asumistukea: Kustannusvaikutusten arviointia on esimerkiksi myöskin se, että on tiedossa, että oli 743 euroa kuussa takuueläkettä saavia ihmisiä, joitten asumistuki olisi heikentynyt. Miinusmerkki olisi ollut 200 euroa, jopa yli. Mitä on tehty? Nyt on yhteensovittamisen yhteydessä puskuri, on enimmäismäärä, 60 euroa kuussa, jonka asumistuki voi pienentyä, sitä varten, että tällaiset kohtuuttomuudet eivät toteutuisi.

Toisekseen sairastamisen osalta: Sairastaminen köyhdyttää ihmisiä, se on yksi köyhyyden aiheuttaja. Maksukatot pysyvät ennallaan, millä on niitten ihmisten toimeentuloon keskeinen vaikutus, jotka paljon sairastavat.

16.14 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Det är nog så att den är mycket problematisk, den här aviserade nedskärningen av pensionärernas bostadsstöd som regeringen nu går in för, och jag undrar om regeringen har tittat på exempelvis hur man har gjort i Sverige där man har — om jag har förstått saken rätt — ett gemensamt kostnadstak för både mediciner, vårdkostnader och självrisk överhuvudtaget som berör pensionärer i den service de behöver ofta.

Elikkä, arvoisa puhemies, tämä hallituksen leikkaaminen nyt eläkeläisiltä koskien juuri asumistukea on erittäin problemaattista, ja se lyö juuri niitä eläkeläisiä kohti, joilla on pienimmät tulot ja jotka ovat myös hyvin usein riippuvaisia lääkkeistä ja niin edelleen. Mietin, onko hallitus tutustunut siihen Ruotsin malliin, jossa ilmeisesti on yksi yhteinen omavastuukatto, jonka piiriin kuuluvat sekä lääkkeet, matkakorvaukset että asiakasmaksut hoiva- ja hoitopalveluissa. Olisi varmasti syytä tutustua tähän malliin, jotta voitaisiin saada aikaan oikeudenmukaisempi malli kokonaisuudessaan.

16.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näitä maksukattojen yhtenäistämisiä on valmisteltu useitten hallituskausien aikana. Tämä meidän järjestelmä on sen kaltainen, että sellaiseen yhteen yhtenäiseen maksukattoon, niin hyvältä kuin se kuulostaisi, niin hyvä kuin olisi, että ihminen olisi yksi kokonaisuus tässäkin kohdassa ja olisi se yksi näkökulma ja yksi enimmäismäärä... Se kuulostaa hyvältä, ja se tavoite on edelleen olemassa — mutta kun on ne käytännön asiat. Ja kun, edustaja, kysytte, onko tutustuttu, niin kyllä tässä matkan varrella on tutustuttu muun muassa siihen, miksi eri maksukattojen yhteensovittaminen on hankalaa. Se johtuu tästä meidän byrokraattisesta mallistamme, meidän niin monimuotoisesta sosiaaliturvasta ja maksujen eriluontoisuudesta.

16.16 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikäihmisemme ansaitsevat säällisen toimeentulon ja inhimillisen elämän. Kuulin eilen televisiosta, että suuresti arvostamani ministeri Rehula oli sitä mieltä, ettei henkilöstömitoituksella ole merkitystä hoidon laadun kannalta. Mahdoin kohan kuulla ja ymmärtää oikein? Olen itse kymmenen vuotta kouluttanut laadukasta ja kuntouttavaa hoitotyötä ja työskennellyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2015 vp

hoitajien rinnalla muutosvalmentajana ja tiedän, että toimintakyvyn ylläpitäminen ja omannäköisen elämän turvaaminen edellyttävät kolme asiaa: oikeaa asennetta, ammattitaitoisia ja osaavaa henkilökuntaa sekä riittäviä resursseja. Jos henkilöstömitoitus laskee nykyisestä 0,5:stä, aivan varmasti hoidon, hoivan ja kuntouttavan toiminnan taso laskee. Ikäihmisemme eivät ansaitse tätä. Kysymys on arvoista. Oletteko, ministeri Rehula, itse käynyt tutustumassa hoito- ja hoivatyön arkeen esimerkiksi palvelutaloissa?

16.17 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä olen käynyt ja näen hyvin lähellä omassa elämänpäiressäni, mitä on, kun tarvitaan hoitoa ja hoivaa, jos ei ihan ympärivuorokautisesti, niin hyvin usein. Meillä on joukko ihmisiä, jotka tarvitsevat yksi yhteen -mitoituksen: jatkuvan seurannan, toisen ihmisen lähelläolon, sen, että ei pääse tapahtumaan mitään sellaista, että ihminen vahingoittaa itseään. Yhden yksittäisen luvun ääneenlausuminen on mahdoton asia. Meillä on hoidon ja hoivan tarvetta, jossa tarvitaan yksi yhteen -mitoitus.

16.18 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varmasti, ministeri Rehula, on tällaista hoidon tarvetta, mutta kyllähän yleisesti on tiedossa se, että vanhustenhoidossa niitä hoitavia käsiä puuttuu, ja se on yksi iso, todellakin iso, laadun ongelma vanhustenhoivassa.

Hallitus aikoo leikata lääkekorvauksia varsin ankaralla kädellä, 50 miljoonalla eurolla, vaikka omavastuuosuudet ovat jo nyt kansainvälisesti vertaillen korkealla tasolla. Kun samaan aikaan toteutetaan sitten näitä muita leikkauksia ja asiakasmaksujen korotuksia, niin näiden muutosten yhteisvaikutus on kyllä pienituloisten eläkeläisten näkökulmasta kova. Kysyn ministeri Rehulta: onko hallitus ottanut huomioon sen, että näiden muutosten jälkeen osa ikäihmisistä saattaa jättää tarvitsemansa lääkkeet ostamatta, koska niihin ei ole varaa — tämä ilmiöhän on meille tuttu — ja niin joutua sairaalahoitoon? Kysyn: varautuuko hallitus erikoissairaanhoidon kulujen kasvamiseen näiden muutosten (Puhemies: Aika!) myötä?

16.19 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ikääntyneiden ihmisten lääkehoito on erittäin tärkeä ja oleellinen kysymys tässä keskustelussa, ja olemme hallituksessa ja ministeriössä käyneet kyllä keskustelua hyvin paljon nimenomaan myöskin tästä rationaalisesta lääkehoidosta. Tämä on se suunta, mihin meidän pitää tulevaisuudessa tässä pyrkiä, sen sijaan, että me teemme näitä lääkekorvausten säästöjä — nimenomaan se, että lääkehoito on aina mielekästä ja se on aina tarpeellista — koska tiedetään hyvin, että tällä hetkellä meillä on esimerkiksi vanhuksia, jotka syövät tarpeettomasti lääkkeitä, joita he eivät välttämättä tarvitse, siellä on päällekkäisyyttä. Me katsomme, että tämä on nyt se suunta, johon tulevaisuudessa meidän pitää lähteä etenemään, ja nimenomaan sen kautta pitää kyetä löytämään myöskin niitä säästöjä.

16.20 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus levittää esityksillään turvattomuuden ilmapiiriä tässä maassa, ja etenkin vanhusten parissa tämä turvattomuus tuntuu konkreettisesti sinä palautteena, jota esimerkiksi tämän päivän aikana on tullut niin julkisuuden kautta kuin sitten sähköposteina meille edustajille. Haluaisin muistuttaa, että viime hallituskaudella eduskunta teki yksimielisen tahdonilmaisun vanhushuolulakiin liittyvän riittävän henkilöstömitoituksen kirjaamisesta. Ministeri Rehula,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2015 vp

te olitte tekemässä tätä yksimielistä tahdonilmaisua ja niin oli myöskin pääministeri ja meidän ulkoministerimme ja valtiovarainministerimme. Kyse on mahdollisuudesta ulkoilla ja oikeudesta saada ravintoa, ruokaa, vaippansa vaihdettua oikea-aikaisesti, ja ilman riittävää henkilökuntaa se ei onnistu. Olette varmasti jo kuullut, että Suomen perushoitajaliitto Super ottaa yhteyttä EU-viranomaisiin ja pyytää tutkimaan Suomen vanhustenhuollon tilan, (Puhemies: Aika!) jos teidän suunnitelmanne onnistuvat. Onko teidän mielestänne hoitajien ja omaisten huoli turha?

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huoli on aiheellinen ja aito. Yksittäisen luvun — sen, että on viisi hoitajaa kymmentä kohti tai neljä hoitajaa kymmentä kohden — takana, se pitää aina muistaa, on se palvelujen tarve. Tämmöisissä tehostetun palveluasumisen 7/24-yksiköissä, taloissa, vanhainkodeissa, on hyvin erilaisia ihmisiä, ja ne erilaiset ihmiset tarvitsevat jotakin muutakin kuin sen kylmän luvun: siellä saatetaan tarvita aika ajoin, niissä taloissa ja niissä paikoissa, joissa esimerkiksi hoitoratkaisuja tehdään, ulkoilupäätöksiä tehdään, niiltä henkilöiltä enemmän kuin mitään tämmöistä nolla pilkku jotain -lukua.

Miten eteenpäin? Toinen puoli — mitä hallitus yrittää ja mikä meidän tavoitteemme on — on, että me saisimme ihan uudet toimintatavat (Puhemies: Aika!) ja mallit siihen, miten vanhustenhoivaa ja -hoitoa tässä maassa järjestetään.

16.22 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni vanhus on tällä hetkellä hädissään. Suomessa vietetään huomenna naisten palkkapäivää. Naisen palkkaeuro on tällä hetkellä 83 senttiä ja muutama kymmenys päälle, mutta naisen eläke-euro on vain noin 75 senttiä. Tutkijaryhmä arvioi, että nämä hallituksen eläkeläisille suunnatut leikkaukset kohdistuvat suurelta osalta juuri pienituloisiin eläkeläisiin, joista suuri osa on nimenomaan naisia. Takuueläkkeen nosto on vain pieni korvaus kaikista tehdyistä leikkauksista, ja sen takia kysyn: millaisia suunnitelmia teillä on nimenomaan eläkeläisnaisten, jotka ovat todella heikoilla tällä hetkellä, tilanteen parantamiseksi?

16.23 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä aikaisemminkin olen sanonut, niin kyllä, nämä leikkaukset ja meidän hallituksen toimenpiteet eivät ole varmasti kaikkien mielestä oikeudenmukaisia (Kristiina Salonen: Mutta teidän mielestä ovat!) eivätkä ne kohtelee kaikkia tasapuolisesti, mutta me olemme tilanteessa, jossa meidän on välttämätöntä tehdä voimakkaitakin toimenpiteitä, jotta me myöskin pystymme turvaamaan ne eläkkeet ihmisille tulevaisuudessa. Ja on aivan selvä asia, että meidän täytyy myöskin näitä tasa-arvonäkökulmia pystyä nostamaan keskusteluun, ja ne ovat aivan varmasti asioita, joista hallituksen kesken käymme myöskin niitä pohdintoja, onko sellaisia toimenpiteitä, joista voimme ajatella, että tulevaisuudessa niillä nimenomaan tätä tilannetta pystytään korjaamaan.

16.24 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä opposition puheenvuoroista muodostuu tietysti varsin synkeä kuva eläkeläisten asemasta ajatellen ensi vuoden budjettia. Tässä kuitenkin unohtuu kaksi asiaa, jotka on hyvä nostaa esiin. Hallitus on siis muuttamassa eläkeläisten asumistuen ehdoiltaan ja muodoiltaan samanlaiseksi kuin se on vaikkapa pienituloisen kahden työttömän vanhemman lapsiperheen osalta — siis samankaltaiseksi ehdoiltaan. Toisekseen, poiketen hallitusohjelman esityksestä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2015 vp

hallitus on muuttanut tapaa, jolla leikkaus toteutetaan, ja siihen muodostuu tämä 60 euron katto.

Haluaisin ehkä kuitenkin nyt kysäistä, kun kuvaa on maalattu synkeäksi — itsekin tuohon mielenosoitukseen sain hallituspuolueen kansanedustajana osallistua, ja keskustelu on tarpeen, ja hallituspuolueiden pitää tietysti esityksistään kestää kritiikkiä — onko tämä nyt totta, hallitus, että koko kuva eläkeläisten tilanteesta budjetin osalta on tämä, vai onko mieltään hyvää tulossa?

16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuonna keväällä eduskuntaan tulee laki, jossa omaishoitajan asemaa tullaan parantamaan, kotona tapahtuvan hoidon ja hoivan toimintatapoja ollaan uudistamassa ja uudistetaan. (Eduskunnasta: Vihdoin! — Eduskunnasta: Hyvä!) Mitoitus on yksi osa vanhustenhuollon kokonaisuutta. Meillä on aina ihmisiä, jotka tulevat olemaan 24/7 toisten ihmisten huollettavana, mutta meidän täytyy myös panostaa siihen, että mahdollisimman harva joutuisi sinne, koska se kotona asuminen ja sen kotona tapahtuvan elämisen tukeminen on se ykkösasia, jolla selviää niin ihminen kuin tämä meidän mallimme ja järjestelmämme.

16.26 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että eläkeläiset ovat ansainneet arvokkaan vanhuuden ja heidän ostovoimansa tulee myös turvata, ja siinä mielessä kysymys kyllä on ihan aiheellinen. (Eduskunnasta: Juuri näin!) Mutta meidän täytyy kuitenkin muistaa, kuten edustaja Saarikko mainitsi, että nyt tätä eläkeläisten asumistukea ollaan muuttamassa yhdenmukaiseksi muiden asumistukea saavien kanssa. Tämä ei aina tarkoita sitä, että vuokra nousee: usean kohdalla se myös laskee.

Mutta nyt tämä itse kysymys, mikä tulee mieleen tässä, on se, että monella eläkeläisellä on hyvin suuri asunto ja monet haluaisivat vaihtaa sen pienempään, mutta se ei onnistu, koska Aran säännöt ovat niin tiukat. Aran jonossa olevat eläkeläiset eivät saa helposti kunnan vuokra-asuntoa pienempään vaihdettua, koska he eivät ole ensisijaisesti jonossa, koska he eivät ole asunnottomia. Voidaanko tähän asiaan hallituksen puolelta jollakin tavalla tehdä joustoja, jotta ne eläkeläiset, jotka haluavat sen pienemmän asunnon, saisivat sen? Se antaisi mahdollisuuden myös säästää näissä (Puhemies koputtaa) vuokranmaksuissa.

16.27 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä edustaja Niikon esille nostama kysymys on hyvin aiheellinen, ja se tuli joitain viikkoja sitten esimerkiksi tuolla Vuokralaispäivillä esille. Se olisi kyllä yhteiskunnan toiminnan kannalta todella järkevää, että silloin kun henkilö katsoo, että ei tarvitse enää niin paljon neliöitä siihen asumiseensa, olisi joustavammin mahdollisuuksia vaihtaa pienempään, ja tätä järkevää toimintaa voin mielihyvin tuonne Aran johdon suuntaan viestiä, että tässä lisää joustoa saataisiin.

16.28 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta nyt olisi tärkeää, ettei vaihdettaisi puheenaihetta, (Naurua) tämä on erittäin tärkeä kysymys. Turvattuus on todella kovaa tänä päivänä eläkeläisten joukossa, ja minusta se pelko, että yhä useampi eläkeläinen joutuu jopa asunnottomaksi, on aivan totta, ja se minusta tässä on hälyttävintä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2015 vp

Haluaisin lainata yhden tärkeän hallituksen agentin, nimittäin varapääministerin, omaa blogia 15.3., jossa Soini toteaa, että kepu istui vaalien alla kokoomuksen kelkkaan ilmoittamalla kannattavansa ensi vaalikaudella pienimpien etuuskien jäädyttämistä. Ja toteatte tässä blogissa, että tämä on kallis virhe: "Takuueläkeläiset, omaishoitajat ja pienimmän työttömyyspäivärahan saajat ymmärtävät, että heidän ostovoimansa ei kepu kiinnosta." (Eduskunnasta: Taas takki kääntyi!) Minusta tämä on todella iso juttu: miksi eläkeläisten pitää osallistua näin kovalla voimalla näiden säästöjen tekemiseen? Tämä on kohtuutonta, ja tämä on väärin.

16.29 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Takuueläke nousee noin 23 euroa kuussa, se on 23 euroa enemmän kuin sosiaalidemokraatit saivat viime kaudella aikaan. Te ette saaneet hallituksessa tätä läpi, tämä hallitus yhdessä sen teki. Aivan niin kuin ministeri Rehula sanoi, omaishoidon tuki nousee myöskin, niin että kyllä näitä plusmerkkisiäkin asioita on, (Touko Aalto: Osaatteko yhteenlaskun?) voidaan sanoa, että plusmerkkisiä asioita on.

16.29 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, takuueläke ei valitettavasti nouse 23 euroa vaan 20 euroa. Sekin on hyvä, mutta ei riittävä. Haluaisin myös sanoa sen, että on hyvä asia, että hallitus panostaa kotihoitoon ja omaishoittoon, se on ehdottoman hyvä asia. Mutta tämän kolikon toinen puoli on se, että samanaikaisesti kun panostetaan omaishoittoon ja kotihoitoon, hallitus leikkaa lääkekustannusten korvauksia, nostaa sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksuja ja sitä kautta heikentää ihmisten mahdollisuutta saada palveluja kotiin. Kysynkin ministeri Rehulta: mitenkä te huolehditte siitä, kun te kehitätte kotipalvelua ja kehitätte omaishoitoa, että kenellekään ihmiselle, joka tarvitsee palveluja kotiin, eivät maksut ole esteenä näitten palveluiden saamiselle?

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nykytiellä on tultu tien päähän. On pystyttävä muutoksella, uudistamalla nykyisiä toimintamalleja, tekemään asioita toisin kuin nykyään on tehty. Riittäisi, kun otettaisiin esimerkiksi kotihoidon, kotikuntoutuksen maan parhaat mallit koko maassa käyttöön. Säästettäisiin euroja, ja palvelujen taso jopa paranisi. Miten huolehditaan kokonaisuudesta, että jokainen voi kokea turvallisuudentunteen? Esimerkiksi tämä eläkkeensaajan asumistuen muutos: keskeisenä tavoitteena oli tällä huojennuksella, tällä katolla, joka tähän ollaan tekemässä, että jokainen ihminen voisi tästä muutoksesta huolimatta asua omassa kodissaan. Kyllä tätä arviointia on tehty, ja tällä hallituksella on ollut omatunto siinä kohtaa, kun näitä ratkaisuja on viety niinkin pitkälle kuin tässä vaiheessa on viety.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kaksi kysymystä tähän teemaan. Ensimmäinen niistä, edustaja Sarkomaa.

16.31 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talouden tasapainottaminen on etenkin kaikkein heikoimmassa asemassa olevien etu. On tärkeää, että näitä toimia tehdään, mutta myös vaikutukset on tiedettävä ja tunnettava. On hyvä, että yhtä yhtenäistä asumistukijärjestelmää tehdään huolella ja vaikutuksia arvioidaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2015 vp

Eläkeläisten asumistuki kosketti myös vammaisia ihmisiä, ja on hyvä, että tässä ministeri vastasi, että kun tätä arviota tehdään ja lakiesitystä valmistellaan, huolella myöskin katsotaan, että se vammaispolitiikan tavoite, että vammaiset voivat itsenäisesti asua ja olla osallisia yhteiskunnassa, myöskin huomioidaan. Ja kysyn, kun valtiovarainministeri on tässä paikalla: onko mahdollista, että tulevaisuudessa valtion talousarviossa olisi väestöpohjainen vaikutusten arviointi esimerkiksi eläkeläisten, vammaisten ja lapsiperheiden osalta niin, että se arvio olisi liitetty tuonne budjetin yleisperusteluihin, kun tällä kaudella joudutaan niin isoja muutoksia tekemään? Se olisi hienoa, että tämä uudistus tehtäisiin, koska sitä ei aikaisempi hallitus tehnyt, ja nyt perään näitä vaikutusten arvioita. Voisimmeko me nyt tehdä tämän hallituspuolueena?

16.32 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Itse asiassa ymmärsin, että tämä kysymys tässä oli kohdennettu valtiovarainministerille.

Mutta kyllä, siis ilman muuta näitä edustajan nostamia asioita totta kai ja kaikkia näitä vaikutusarviointeja me teemme koko ajan tässä matkan varrella. Ei tämä hallitus ole hallitus, joka ei kykenisi tekemään. Jos me toteamme, että nyt jollakin asialla on sellaisia kielteisiä vaikutuksia laajassa mittakaavassa, niin ilman muuta täytyy olla valmiutta silloin myöskin siihen, että niitä voidaan arvioida uudelleen. Mutta tässä haluan myöskin muistuttaa siitä, että me nimenomaan pyrimme muun muassa näillä kärkihankkeilla nyt semmoiseen laajaan muutokseen, jolla me kykenemme tekemään toimia toisin, jotta meidän ei tarvitsisi tehdä nimenomaan näitä tällaisia säästöjä tulevaisuudessa vaan me saamme tämän meidän järjestelmän niin kestäväälle pohjalle, (Puhemies: Aika!) että se myöskin kestää ne meidän tulevaisuuden haasteet.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Haluaako ministeri Stubb kommentoida? Olkaa hyvä.

16.34 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikutusarviot tulevat yksityiskohtaisella tasolla aina lainsäädäntövalmistelussa; julkisen talouden suunnitelmassa ne voidaan tehdä karkealla tasolla ja laajasti. Kyllä me tulemme varmasti tähän tulevaisuudessa panostamaan, erityisesti myös siihen, mitä sillä rahalla saa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Viimeisen kysymyksen esittää edustaja Rinne.

16.34 Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin tuolla naapurissa tänään eläkeläisten järjestämässä mielenosoituksessa. Siellä oli paljon ihmisiä, jotka olivat hyvin, hyvin huolissaan pienituloisten eläkeläisten toimeentulosta. Huoli on perusteltu ja aiheellinen. Samaan suuntaan vie tässä tilanteessa myös tämä palkansaajien ja eläkeläisten verotuksen erkaneminen toisistaan tämän hallituksen päätöksillä.

Pääministeri Sipilä, tämä hallitus on ajamassa pienituloisia eläkeläisiä entistä syvemmälle köyhyyteen. Tämä hallitus on vahvasti jakamassa suomalaista kansaa kahtia rajulla ja kovalla kädellä. Tämäkin keskustelu osoittaa, että hallitus ei näytä olevan kovin omatoimisesti valmis korjaamaan näitä esityksiään. Tähän siis tarvitaan välikysymys. Tulemme sen lähiviikkoina tekemään yhdessä vihreitten, vasemmistoliiton ja kristillisten kanssa. Mitä mieltä olette, pääministeri, tästä arviosta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2015 vp

16.35 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppositiolla on oikeus välikysymykseen, ja ilman muuta siihen tulemme asiallisesti vastaamaan ja valmistautumaan.

Tämä tilanne Suomessa ei todellakaan ole helppo. Meillä on 10 miljardin kestävyysvaaje, johon me joudumme vastaamaan sekä leikkauksilla, hakemalla kasvua, että tekemällä uudistuksia, jotka ovat olleet pitkään tekemättä. Nyt ei voida jättää tekemättä mitään näistä palasista, vaan meidän täytyy yrittää ja jatkaa sitkeästi, tehdä ne kaikki, mitä tämä tilanne vaatii. Valitettavasti joudutaan leikkaamaan, ja kun leikataan, niin siellä on monia edunsaajia silloin leikkausten kohteena. Nyt entistä tärkeämpää on se, että me työssä käyvät kannamme sen oman osuutemme tästä taakasta ja teemme nämä kipeät uudistukset, mitä meillä edessä on, että me saisimme työllisyyden kautta (Puhemies: Aika!) Suomen talouden (Puhemies koputtaa) nousuun ja sitä kautta pystyisimme (Puhemies: Aika!) paremmin vastaamaan näihin haasteisiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.